

# **Tysklands rolle i Europa 30 år etter Murens fall**

**23. oktober 2019**

**Rotary**

**Kate Hansen Bundt**

# Disposisjon

1. *Tyskland – Europas sentralmakt?*
2. *Tyskland etter Merkel: politisk polarisering og prioriteringer*
3. *Europa etter Merkel: Utenriks- og sikkerhetspolitiske prioriteringer*



# 329 dager som endret Tyskland og Europa





# Sentralmakten Tyskland: «status qua»-makt

- Vest-Tyskland vinneren av den regelbaserte, liberale, multilaterale etterkrigsorden!
  - Læren fra 1945: Aldri opptre alene int'!!
  - Militær tilbakeholdenhet & multilateralisme **eksternt** (FN, NATO, EU, OSSE, WTO)
    - USAs sikkerhetsgaranti gjennom NATO
    - Int'l frihandel begunstiger eksportindustri
    - Økonomiske mirakel sikrer liberalt demokrati
  - **1989: tysk enhet utvider demokrati og markedsøkonomi til DDR-området**
  - «Ring av venner» langs grensene
- EUs største og rikeste medlemsland
  - Største innbyggertall
  - Økonomiske tyngdepunkt
  - 1/3 av all verdiskapning i EU
  - Verdens største handelsoverskudd & kapitaleksportør
- Vil pga. sin størrelse alltid prege de institusjoner landet er del av – frykt for tysk dominans



# En (motvillig) hegemon

➤ Tyskland lederrolle er ikke etterstrebet, men vokst frem av **de siste 10-12 årenes** behov for **krisehåndtering** i Europa!

1. **Finanskrise/Eurokrise** (økonomisk makt)
2. **Russland-Ukraina-krisen**  
(sikkerhetspolitisk/diplomatisk makt)
3. **Brexit – holde EU26 samlet** (politisk makt)
4. **Valget av Trump: Merkel forsvarer liberal orden?**
5. **2015: Flyktningkrisen** (humanitær makt/alenegang)

✓ **Svekket Angela Merkel – hva følger?**



# Hva etterlater Merkel seg i 2021?

## ➤ Økonomi: Makro/mikro

- Merkel levert høy økonomisk vekst og lav ledighet 2005-2019 (?)
- Agenda 2010/Hartz IV: økonomiske reformer og fordelings spørsmål
- Skillelinje øst/vest: **Tyskland et Europa i miniatyr**

## ➤ «The refugee crises was the European 9/11» (Ivan Krastev)

- Merkel åpnet grensene egenrådig, ville så kollektivisere løsningen i EU
- Fra “Wilkommenskultur” til “Køln”
- Polarisering internt

## ➤ Varig endret partisystem

- En helt ny høyre-radikal opposisjon: **Alternative für Deutschland (AfD)**
- **CDU** til venstre under Merkel – hva gjør **AKK**?
- **SPD** sterkt svekket bla. pga **Storkoalisjonen**
- **De Grønne** vinner på klima, spiser av SPD

## ➤ Velgere på vandring» normalen?

- Store «folkepartier» i tilbakegang i hele Europa



# EUropa trenger Tyskland og vice versa

- EU fragmentert og i behov for samlende reformer
- Splittet nord/sør - øst/vest +Brexit
  - **EU-valget mai 2019: svekket ytre høyre & ga tysk-fransk ledelse**
- **Tysk-franske motor styrket/svekket?**
  - Macron's reformforslag om tettere integrasjon forblir ubesvart:
    - **Eurosone-reformer (tyske kostnader)**
      - Spare vs. vokse seg ut av krisen?
      - Bankunion, felles budsjett
    - **Forsvars- og sikkerhetspolitikk (PESCO)**
      - Ulik strategisk kultur og geografisk fokus
      - Bundestagsarmee/Presidentdekret
      - Kapasiteter? A-våpen?
      - Ulik trusseloppfatning
- EU (og Euroen) viktigere for Tyskland enn noe annet medlemsland – aldri opptre int'l alene!
- Sikkerhetspolitisk USA/NATO viktigst!
- Trumps «America First» skremmer Berlin





# Tyskland: siste forsvarer av den liberale orden?

- Absurd, svarte Merkel!
  - Tyskland **vil ikke lede noen alene** – har ikke ressurser/evne til **globalt lederskap!**
  - Fortsatt en militær dverg, men en økonomisk kjempe i EU m/preferanse for diplomati int'l.
- Tysk integrasjon i EU og NATO er garantien for tysk (med) lederrolle i Europa!
  - Tyskland en «status qua»-makt
  - Når omgivelsene endres slites Tyskland mellom krav om **økt engasjement og egenfrykt!**

